

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ  
ARQUEOLÒGICA PREVENTIVA REALITZADA A  
LA RONDA DE SANT PAU, 2-8  
BARCELONA**

**Data de la intervenció: Juliol del 2002  
(CODI MHCB: 68/02)**

**MARTA SANTANDREU VALIÑO**

**Gener de 2005**

## **ÍNDEX**

- 1. INTRODUCCIÓ.**
- 2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA DE LA ZONA.**
- 3. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS.**
- 4. METODOLOGIA DE TREBALL.**
- 5. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS REALITZATS.**
- 6. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC.**
- 7. INVENTARI DE MATERIALS.**
- 8. DIBUIX DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC.**
- 9. RESULTATS I CONCLUSIONS.**
- 10. BIBLIOGRAFIA.**

## **DOCUMENTACIÓ GRÀFICA**

**FOTOGRAFIES**

**PLANIMETRIES**

## 1. INTRODUCCIÓ.

L'actuació arqueològica realitzada a la Ronda de Sant Pau 2-8 de Barcelona va consistir en el seguiment de les obres d'obertura d'una rasa de Telefónica per tal de fer arribar els cables de telèfon fins el nou edifici de la constructora Núñez y Navarro situat al número 6-8 de l'anomenat carrer.

La zona on calia realitzar les obres presenta un alt risc arqueològic, ja que es troba situada en l'espai que ocupaven les muralles que protegien la ciutat de Barcelona en època medieval.

Diverses intervencions arqueològiques realitzades en aquesta zona han posat al descobert part d'aquestes estructures defensives. D'entre totes aquestes intervencions cal destacar-ne dues: la que fou realitzada amb motiu de les obres de construcció de l'immoble situat al número 6-8 de Ronda Sant Pau, sota la direcció de Jordina Sales, i la que es feu l'estiu del 2001 a la cantonada que formen el carrer Sant Pau i el carrer de les Flors, dirigida per Iñaki Moreno.

Atenent aquests factors, el Museu d'Història de la Ciutat de l'Ajuntament de Barcelona, decidí presentar una petició per realitzar un seguiment arqueològic dels treballs que permetés documentar les possibles restes arqueològiques que apareguessin al subsòl.

Un cop obtinguts els permisos sol·licitats a la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, es procedí a la intervenció arqueològica que fou encarregada a l'empresa ATICS (Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric) i dirigida per Marta Santandreu Valiño. Dita intervenció arqueològica fou duta a terme entre els dies 12 i 17 de Juliol de l'any 2002.

## 2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA DE LA ZONA.

El terme municipal de Barcelona s'estén a la costa Mediterrània, en una plana d'uns 5 Km d'amplada que té una extensió total de 97,62 Km<sup>2</sup>. El Pla de Barcelona limita pel Sud-est amb el mar, pel Nord-oest amb la serra de Collserola (que culmina a 512 m, al cim del Tibidabo) i al Nord-est i al sud-oest amb els deltes dels rius Llobregat i Besòs.

La seva funció de capital ha estat afavorida per la seva situació geogràfica, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció N-S la Catalunya central: El Llobregat (que accedeix a la ciutat a través del congost de Martorell) i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter, que ho fa a través del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada.

Els orígens de la ciutat se situen damunt del Mont Tàber, molt a prop del mar i dominat al Sud pel promontori de Montjuïc, que facilita la defensa del seu litoral. Ben aviat, però, els límits s'anaren expandint pel pla, on només s'aixequen, cap al nord, els turons de Monterols, el Putget, la Creueta, el Carmel, la Muntanya Pelada i el Turó de la Peira.

Des del punt de vista urbanístic, podem diferenciar tres zones dins de la ciutat. Prop del mar i dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc hi ha el nucli antic, que restà emmurallat fins la desaparició de les muralles, a mitjans del segle XIX. Aquest espai inclou d'una banda, un nucli central conegut com a barri gòtic que correspon a la primitiva ciutat romana. Al seu voltant hi trobem tot un seguit de ravals que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al segle XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Sant Pere, de Santa Caterina, de Santa Maria del Mar i de la Mercè. Els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir la Rambla i el Raval, començaren a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins del tercer recinte fortificat que es bastí al llarg de la segona meitat del segle XIV.

En segon lloc tenim tot un seguit de petits nuclis que neixen com a pobles entorn de la ciutat i que n'acabaran formant part a finals del segle XIX. Per últim hi trobem l'Eixample, una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat de segle XIX, seguint el Pla d'Ildefons Cerdà, quan ja s'havien enderrocat les muralles que impediien el creixement urbanístic de Barcelona. L'Eixample representà la unió entre la Barcelona vella i els municipis del Pla.

La Ronda de Sant Pau caldria ubicar-la dins del nucli antic de Barcelona. Aquest carrer limita el barri del Raval junt amb la Ronda de Sant Antoni, el carrer Pelai, la Rambla, el Passeig Colom i el Paral·lel.

El seu traçat es correspon amb el de les muralles, ja que el carrer fou obert al segle XIX sobre l'espai que havien ocupat els murs i el seu fossar.



Plànol de situació de la Ronda de Sant Pau 2-8.

### 3. CONTEXT HISTÒRIC I ANTECEDENTS ARQUEOLÒGICS.

El barri del Raval ha estat ocupat des de la Prehistòria, tal com demostren les restes arqueològiques trobades a la caserna de la Guardia Civil del carrer Sant Pau, i les restes localitzades al solar comprès entre els carrers de Sant Pau, Reina Amàlia, Hort de la Bomba i de les Carretes.

Durant molts segles fins a l'època medieval, el barri va estar ocupat per un conjunt d'horts que s'estenien entre el primitiu nucli urbà del Mont Tàber i la muntanya de Montjuïc. L'existència de grans espais desocupats atraurà un nombre important d'ordres religiosos que hi construïran els seus convents. Aquests centres d'ordre econòmic i religiós es convertiran en pols d'atracció, aglutinant al seu voltant àmplies zones de poblament.

Al segle XIII, les muralles romanes ja havien quedat totalment obsoletes degut al creixement de població i a l'existència d'un gran nombre de viles noves que envoltaven l'espai emmurallat. En aquests moments es feu necessària la construcció d'un nou recinte de muralles que permetés controlar i defensar aquests nuclis.

Aquest nou recinte, que tenia com a límit de Ponent la Rambla, no inclogué dins dels seus murs la zona del Raval. Aquest fet va determinar el seu caràcter com a espai per a instal·lar-hi els oficis i activitats que no podien dur-se a terme dins de l'espai emmurallat. Per altra banda, s'incrementà el nombre d'edificis destinats a serveis ciutadans i sobretot a les institucions religioses, com les construccions dedicades a la beneficència. Malgrat tot això, el Raval continuava tenint àmplies zones desocupades i un baix nivell de poblament.

A mitjans del segle XIV, en temps de Pere el Cerimoniós, s'amplià el recinte de muralles amb la finalitat d'incloure-hi el Raval. Les obres s'iniciaren seguint la línia de l'actual carrer Pelai (des de Canaletes fins a la Plaça Universitat). A l'extrem del carrer Tallers es va obrir el Portal dels Tallers (també anomenat d'en Godai o de la Riera) l'any 1359. Des d'aquest punt, la

muralla transcorria al llarg de l'actual Ronda de Sant Antoni fins el Portal de Sant Antoni (situat a l'extrem del carrer que actualment du aquest nom).

Aquest portal, construït el 1377, estava flanquejat per dues torres de planta poligonal (que rebien els noms de Sant Urbà i Sant Ivó) i durant segles fou la Porta Triomfal de la ciutat de Barcelona i l'accés de les comitives reials, ja que estava situada en el camí que venia d'Aragó.

Des de la Porta de Sant Antoni, la muralla seguia per l'actual Ronda de Sant Pau, fins arribar al portal que duia aquest nom (situat a l'extrem de l'actual carrer de Sant Pau) i que fou bastit l'any 1389. Des d'aquest punt, la muralla continuava pel Paral·lel fins el Portal de Drassanes, anomenat després de Santa Madrona.

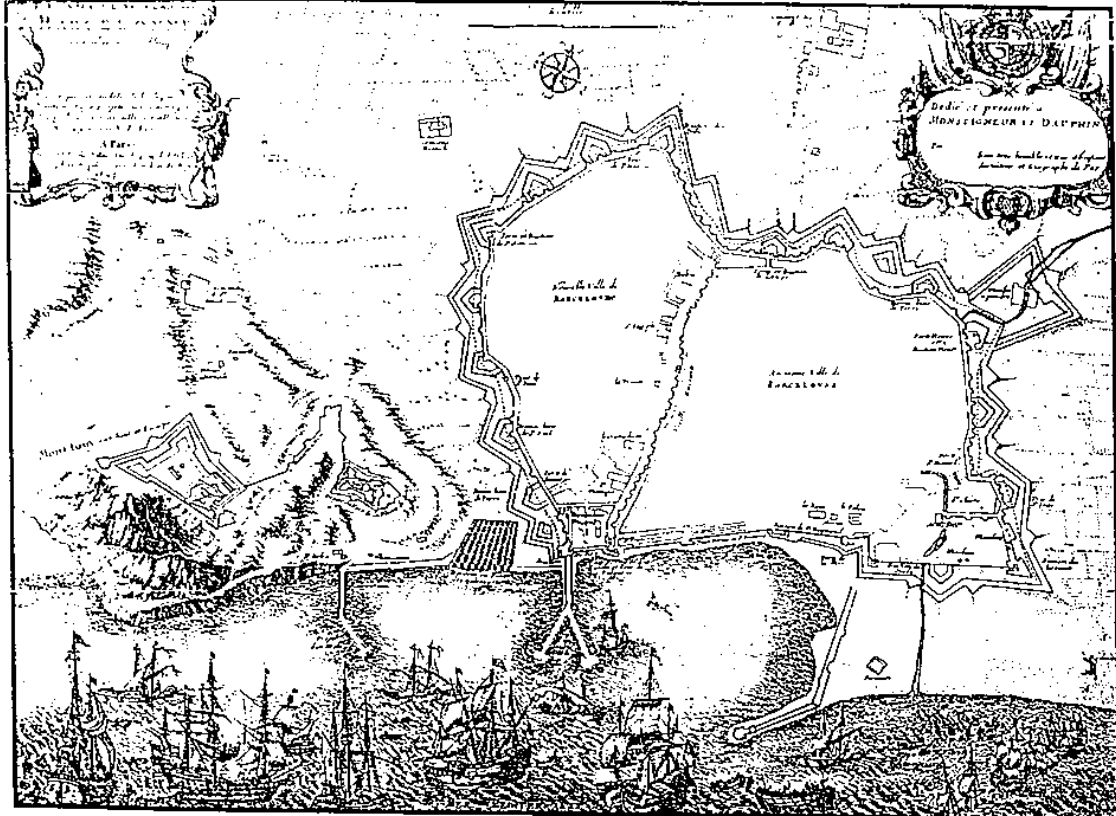
Durant el segle XVII l'aspecte de la muralla canvià amb la construcció de tot un seguit de baluards defensius destinats a reforçar la muralla i els seus portals. (veure plànol adjunt).

L'augment demogràfic lligat al procés d'industrialització que patirà Barcelona durant el segle XIX, impulsarà l'aparició de nuclis de poblament importants a l'entorn directe de la ciutat. A mitjans d'aquest segle, les muralles suposen un fre a l'expansió de la ciutat que necessita terrenys per créixer i que pateix unes pèssimes condicions sanitàries. La pressió popular i burgesa podrà més que els desitjos militars i el 1854 s'inicià el procés d'enderroc de les muralles.

Diverses actuacions arqueològiques han permès posar al descobert alguns trams de la muralla que actualment es conserven al subsòl de la ciutat. Pel que fa a la zona que ens ocupa, voldríem destacar les restes que s'han pogut documentar al carrer Pelai (a l'alçada del carrer Balmes i a tocar de Canaletes), a la Ronda de Sant Antoni (durant el seguiment de les obres de construcció del ferrocarril metropolità), a la Ronda de Sant Pau 6-8 (on es va poder realitzar una excavació en extensió que va donar com a resultat la



localització de 16 metres de muralla i una torre adossada) i a la cantonada dels carrers de Sant Pau i de les Flors.



Plànol de Barcelona de l'any 1697.

#### **4. METODOLOGIA DE TREBALL.**

El seguiment arqueològic realitzat a la Ronda Sant Pau 2-8 de Barcelona va consistir en el control de les obres d'obertura d'una rasa de gairebé 30 metres de llargada i 40 cm d'amplada. Aquesta intervenció es va realitzar amb la finalitat de documentar les possibles restes arqueològiques que poguessin aparèixer al subsòl.

Tot i no tractar-se d'una excavació arqueològica en extensió, la metodologia de treball emprada s'inspira en el mètode de registre proposat per Harris i Carandini, que consisteix en individualitzar les restes localitzades (tant siguin estrats, interestrats, estructures positives o negatives) i registrar-les mitjançant la creació correlativa de fitxes d'Unitat Estratigràfica, en les quals s'indiquen les relacions físiques existents entre elles, així com també una breu descripció de les seves característiques morfològiques.

Aquest mètode de registre també inclou la realització de plantes i seccions de les estructures que puguin aparèixer. En el cas que ens ocupa, s'ha obviat aquest punt degut a la inexistència d'estructures o seqüències estratigràfiques rellevants i tan sols hi hem inclòs una planta general de situació de la rasa.

La documentació gràfica es complementa amb fotografies que deixen constància dels treballs realitzats.

Cal esmentar també, el tractament que donem al material que ens apareix durant els treballs d'excavació. En primer lloc es neteja i es sigla, per tal de deixar constància del seu lloc de procedència (codi del jaciment, any i U.E. a la que pertany). Aquelles peces que tenen una forma o una decoració prou important són individualitzades de la resta amb un número.

A continuació s'inventaria tot el material aparegut i es dibuixen les peces que prèviament hem individualitzat.

## 5. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS REALITZATS.

El 12 de Juliol del 2002 s'iniciaren les obres d'obertura de la rasa de Telefònica situada entre els números 2 i 8 de la Ronda de Sant Pau de Barcelona, encarregades a l'empresa *Campoamor* de Barberà del Vallès.

La rasa comença davant del número 6-8 de Ronda de Sant Pau, a 1 metre de distància de la línia de façana i transcorre seguint la direcció de la façana fins la cantonada amb el carrer de Sant Pau, on gira per tal d'arribar a l'entrada de la càmera que Telefònica té instal·lada a la cruïlla del carrer de Sant Pau i Ronda de Sant Pau.

Els treballs es van realitzar manualment, per evitar malmetre els diferents serveis situats al subsòl, aixecant les llosetes i la capa de formigó d'entre 20 i 25 cm de potència amb l'ajut d'un martell pneumàtic. Sota el formigó va aparèixer un estrat força heterogeni (U.E. 02) de terra de color marró-grogós barrejada amb sauló i que contenia material ceràmic d'època moderna i material constructiu molt recent. Aquest estrat s'ha vist afectat diverses vegades per les rases efectuades amb la finalitat d'instal·lar o reparar els serveis que es troben al subsòl, com a conseqüència en alguns trams hi apareixen bossades de sauló tapant els serveis que han estat instal·lats recentment.

Les dimensions totals de la rasa són uns 30 metres de longitud per 40 cm d'amplada i la seva profunditat és de 50 cm, exceptuant l'últim tram en el que es va haver de baixar fins a 2,10 metres de profunditat, ja que aquesta és la cota per la que s'havia d'accedir a l'interior de la càmera.

Malgrat la profunditat de gairebé dos metres que va arribar a assolir la rasa, no es van localitzar estructures en tot el seu traçat i tan sols es va poder documentar un únic estrat de terres molt heterogeni.

## **6. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC.**

<b>Fitxa d'Unitat Estratigràfica</b>				<b>UE : 01</b>
Sector:		Fase:		Cronologia: Segle XX.
<b>DEFINICIÓ :</b>	Pavimentació del carrer			
<b>DESCRIPCIÓ :</b>	paviment de lloses de 20 x 20 lligades amb ciment i situades sobre una capa de formigó d'entre 20 i 25 cm			
<b>MATERIAL DIRECTOR :</b>				
<b>SEQÜÈNCIA FÍSICA :</b>	<b>Igual a</b>		<b>Equivalent a</b>	
	<b>Rebleix a</b>		<b>Es reblert per</b>	
	<b>Cobreix a</b>	02	<b>Es cobert per</b>	
	<b>Talla a</b>		<b>Tallat per</b>	
	<b>Es recolza a</b>		<b>Se li recolza</b>	
	<b>S'entrega a</b>		<b>Se li entrega</b>	

<b>Fitxa d'Unitat Estratigràfica</b>				<b>UE : 02</b>
Sector:		Fase:		Cronologia: : Segle XX.
<b>DEFINICIÓ :</b>	Estrat.			
<b>DESCRIPCIÓ :</b>	Nivell de llims de color grogós, molt heterogeni, amb algunes boçades de sauló aportat i amb abundant material ceràmic d'època moderna barrejat amb restes de material constructiu molt recent.			
<b>MATERIAL DIRECTOR :</b>				
<b>SEQÜÈNCIA FÍSICA :</b>	<b>Igual a</b>		<b>Equivalent a</b>	
	<b>Rebleix a</b>		<b>Es reblert per</b>	
	<b>Cobreix a</b>		<b>Es cobert per</b>	01
	<b>Talla a</b>		<b>Tallat per</b>	
	<b>Es recolza a</b>		<b>Se li recolza</b>	
	<b>S'entrega a</b>		<b>Se li entrega</b>	

## **7. INVENTARI DE MATERIALS.**

Memòria de la intervenció arqueològica preventiva a la Ronda de Sant Pau 2-8. (Barcelona)

UE	NÚM	FRAGMENTS	CODI	DEFINICIÓ FRAGM.	FORMA	TÈCNICA	PASTA	DECORACIÓ E	DECORACIÓ I	ACABAT E	ACABAT I	CRONOLOGIA	OBSERVACIONS	DIBUIX
2		2	14002	FO	FIN	TO	AO							
2		2	14002	PE	FIN	TO	AO							
2		1	14002	FO	FIN	TO	AO						Possible rebuig o ha perdut el vernís.	
2		23	14002	SF	FIN	TO	AO							
2		4	14002	SF	FIN	TO	AO						Possible rebuig o ha perdut el vernís.	
2		1	14002	VO	COS	TO	AO							
2		1	14003	BR	CAT	TO	AO			VI			Vidriat malmès.	
2		2	14003	CR	PDA	TO	AO				VI		Vidriat transparent.	
2		1	14003	CR	PTL	TO	AO				VI		Vidriat transparent.	
2		1	14003	FO	TAP	TO	AO			VI	VI		Vidriat transparent	
2		1	14003	FO	FIN	TO	AO				VI		Vidriat melat.	
2		1	14003	NA	FIN	TO	AO			VI	VI		Vidriat melat.	
2		1	14003	NA	FIN	TO	AO			VI	VI		Vidriat verd melat.	
2		1	14003	PE	FIN	TO	AO				VI		Vidriat verd melat.	
2		8	14003	SF	FIN	TO	AO				VI		Vidriat transparent.	
2		5	14003	SF	FIN	TO	AO			VI	VI		Vidriat transparent.	
2		1	14003	SF	TAP	TO	AO				VI		Vidriat melat.	
2		4	14003	SF	FIN	TO	AO				VI		Vidriat melat.	
2		3	14003	SF	FIN	TO	AO				VI		Vidriat groc.	
2		2	14003	SF	FIN	TO	AO			VI	VI		Vidriat verd melat interior i verd fosc exterior.	
2		2	14003	SF	FIN	TO	AO				VI		Vidriat verd melat.	
2		2	14003	SF	FIN	TO	AO				VI		Vidriat verd fosc.	
2		4	14003	VO	GIB	TO	AO				VI		Vidriat transparent	
2		1	14003	VO	OLL	TO	AO			VI	VI		Vidriat transparent	
2		1	14003	VO	CSS	TO	AO				VI		Vidriat transparent. Fragment amb nansa.	
2		1	14003	VO	CSS	TO	AO				VI		Vidriat transparent.	
2		1	14003	VO	CSS	TO	AO			VI	VI		Vidriat transparent.	
2		6	14003	VO	PAT	TO	AO				VI		Vidriat transparent.	
2		1	14003	VO	GET	TO	AO				VI		Vidriat transparent.	
2		1	14003	VO	MOR	TO	AO	IN		VI	VI		Vidriat verd. Decorada amb cordons i línia ondulant incisa.	





**SERVEI D'ARQUEOLOGIA**
**TAULA CODIS PER A INVENTARI DE MATERIALS  
 ARQUEOLÒGICS**
**CERÀMICA**
**1. CLASSIFICACIÓ**

11000	Prehistòria	13050	campaniana/vernís negre indeterminada
11001	Neolítica	13051	precampaniana
11050	del Coure	13052	campaniana A
11101	del Bronze	13053	campaniana A tardana
11101	del Bronze antic	13054	campaniana B
11102	del Bronze mig	13055	campaniana B-oide
11103	del Bronze final	13056	campaniana BC
12000	Protohistòrica sense determinar	13057	campaniana empuritana
12001	feno-púnica indeterminada	13058	etrusca vernís negre
12002	feno-púnica engalba vermella	13059	imitacions campanianes13101
12003	feno-púnica engalba negra	13060	vernís negre púnic
12004	no-púnica engalba comuna		
12005	grega d'occident	13100	terra sigillata indeterminada
12050	roja a torn	13101	presigillata
12051	engalba roja	13102	T S precoç
12052	pintada	13103	T S aretina
12053	comuna ibèrica	13104	T S itàlica
12054	grisa de la costa catalana	13105	T S tardo-itàlica
12055	grollera	13106	T S sudgàl·lica
12056	grans recipients d'emmagatzematge	13107	T S marmorata
13000	Món Clàssic sense determinar	13108	T.S clara B
13001	grega indeterminada	13109	T S hispànica tardana
13002	<i>buchero nero</i>	13110	T S hispànica indeterminada
13003	àtica figures negres	13111	T S africana A
13004	àtica figures vermelles	13112	T S africana A/D
13005	àtica vernís negre	13113	T S africana A/C
13006	taller de les petites estampetes	13114	T S africana C
13007	taller de Rhode	13115	T S africana D
13008	taller de Nikia-Ion	13116	T S africana indeterminada
13009	taller de pàteres 3 palmetes radials	13117	imitacions T S hispànica
		13118	T S clara
		13119	T S lucente

13120	paleocristina grisa	13300	àmfora indeterminada
13121	paleocristina ataronjada	13301	àmfora massaliota
13122	<i>late Roman C</i>	13302	àmfora feno-púnica
13123	produccions orientals (corintia)	13303	àmfora ebussitana
13124	vidriada romana	13304	àmfora romana
13125	imitacions lara D	13305	àmfora greco-itàlica
13126	paleocristina pintada	13306	àmfora itàlica
		13307	àmfora gàlica
13150	parets fines indeterminades	13308	àmfora hispànica
13151	parets fines itàliques	13309	àmfora bètica
13152	parets fines d'Acco	13310	àmfora de la Tarraconense
13153	parets fines sudgàliques	13311	àmfora lusitana
13154	parets fines "clofolla d'ou"	13312	àmfora africana
13155	parets fines hispàniques	13313	àmfora oriental
13156	imitacions parets fines	13314	suports d'àmfores
		13315	àmforiscs
13200	llàntia indeterminada	13316	disc terra cuita
13201	llàntia grega	13317	taps
13202	llàntia republicana	13318	fragments vasos retallats
13203	llàntia republicana vernís negre	13319	altres accessoris
13204	llàntia imperial	13320	<i>dollia</i>
13205	llàntia imperial de volutes	13321	àmfora rodia
13206	llàntia imperial de disc	13322	àmfora corintia
13207	llàntia africana de canal	13323	àmfora Samos
13208	llàntia africana		
13209	llàntia africana paleocristiana	13400	comuna a torn oxidada d'època indeterminada
13210	llàntia africana ARS	13401	comuna a mà oxidada d'època indeterminada
		13402	comuna a torn reduïda d'època indeterminada
13250	comuna oxidada	13403	comuna a mà reduïda d'època indeterminada
13251	comuna reduïda	13404	comuna oxidada d'època indeterminada
13252	comuna baix-imperial	13405	comuna reduïda d'època indeterminada
13253	comuna engalba blanca	13406	comuna a torn bescuitada indeterminada
13254	comuna engalba negra		
13255	comuna engalba vermella	13500	comuna oxidada medieval
13256	comuna roig pompeïa	13501	comuna reduïda medieval
13257	comuna itàlica	13502	comuna bescuitada medieval
13258	comuna africana de cuina		
13259	comuna emporitana oxidada		
13260	comuna de cuina acurada		
13261	imitacions comuna africana		
13262	comuna bescuitada		
13263	ceràmica comuna de Lípari		
13264	ceràmica daurada		
13265	ceràmica eivissenca tardo antiga		
13266	ceràmica de Pantelleria		
13267	ceràmica itàlica tardo antiga		

14000	Món medieval i modern indeterminat	14125	blanca i blava de la figueta
14001	comuna oxidada a mà	14126	blanca i blava de la cirera
14002	comuna oxidada a torn	14127	
14003	comuna oxidada vidriada	14128	blanca i blava Paterna-Manises
14004	comuna reduïda a mà	14129	blanca i groga "orla d'influència del Renaixement"
14005	comuna reduïda a torn		
14006	comuna reduïda vidriada	14200	reflex metàl·lic
		14201	reflex metàl·lic producció catalana
14050	islàmica indeterminada	14202	reflex metàl·lic de l'ungla
14051	islàmica verd-manganès	14203	reflex metàl·lic de sanefa amb gallons
14052	islàmica melada	14204	reflex metàl·lic de sanefa amb fulles
14053	islàmica corda seca total	14205	reflex metàl·lic de sanefa en negatiu
14054	islàmica corda seca parcial	14206	reflex metàl·lic decoració floral
14055	islàmica esgrafiada	14207	reflex metàl·lic de fons picat
14056	islàmica pintada	14209	reflex metàl·lic de pinzell-pinta
14057	islàmica daurada reflex metàl·lic)	14210	reflex metàl·lic decoració geomètrica
14058	islàmica a motlle	14211	reflex metàl·lic amb lletres o anagrames
14059	islàmica comuna oxidada	14210	reflex metàl·lic i blava
14060	islàmica comuna reduïda	14212	reflex metàl·lic de Paterna
14061	islàmica manganès sota coberta melada	14213	reflex metàl·lic de Manises
14062	islàmica vidrada	14214	reflex metàl·lic de Paterna-Manises
		14215	reflex metàl·lic sanefa reticulada
14100	vidrada blanca	14250	blanca i manganès
14101	blanca i blava	14251	blanca-manganès blau i manganès
14102	blanca i blava de Barcelona	14252	blanca-manganès verd i manganès
14103	blanca i blava catalana	14253	blanca-manganès verd i manganès de Paterna
14104	blanca i blava d'orles diverses	14254	blanca-manganès verd i manganès de Manises
14105	blanca i blava de la botifarrada	14255	blanca-manganès verd i manganès catalana
14106	blanca i blava de l'arracada	14256	blanca-manganès i verd
14107	blanca i blava d'influència francesa	14257	blanca-manganès i polícroma
14108	blanca i blava de la cirereta	14300	pisa blanca
14109	blanca i blava de faixes o sintes	14301	pisa decorada
14110	blanca i blava de la Segarra	14302	porcellana
14111	blanca i blava d'Escornalbou	14303	Pickman/Cartuja
14112	blanca i blava de la panotxa	14304	d'importació
14113	blanca i blava regalats	14305	maiolica lligur
14114	blanca i blava de Poblet	14306	polícroma
14115	blanca i blava de sanefa negativa		
14116	blanca i blava de transició	14000	vaixella segle XX
14117	blanca i blava amb la Tau		
14118	blanca i blava d'influència de Savona	15000	material ceràmic no recipient
14119	blanca i blava corbata o palmera		
14120	blanca i blava ditada		
14121	blanca i blava de blondes		
14122	blanca i blava de Paterna		
14123	blanca i blava de Manises		
14124	blanca i blava de Manises i groga		

## 2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SN
sense definir	SD
perfil sense	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE

Per a llànties:

<i>Infundibulum</i>	IN
Pico ( <i>rostrum</i> )	RO
Orla ( <i>margo</i> )	MA
Disc	DI
Volutes	VL

**3. FORMA:** Per a materials no classificats tipològicament. Bàsicament, ceràmiques prehistòriques, medievals i modernes)

### Ceràmica a mà:

bol/vas carenat	BCA
bol/vas cilíndric	BCI
bol/vas bitroncocònic	BBT
bol/vas troncocònic	BTR
bol/vas elíptic	BEL
bol/vasglobular	BGL
bol/vasglobular amb coll	BGC
bol/vas germinat	BGE
Bol/vas múltiple	BMU
bol/vas ovoide	BOV
bol/vas perfil en S	BPS
bol/vas semiesfèric	BSE
bol/vas subesfèric o subesfèric de vora exvasada	BSU
copa	COP
cullera	CUL
formatgera	FOR
forma indeterminada	FIN
fragment retallat no perforat	FRN
fragment retallat perforat	FRP

gresol	GES
paleta	PAL
plat carenat	PCA
plat/tapadora	PLT
plata	PLA
suport	SOP
tassa	TAS

### Ceràmica a torn:

#### Ceràmica grega

Alabastró	ALA
Àmfora	AMF
Aryballos	ARY
Hydria	HYD
Kalathos	KAL
kratera calze	KCA
kratera campana	KCP
krateracolumnes	KCO
kratera volutes	KVO
kylix	KYL
lebes	LEB
lekythos	LEK
oinochoe	OIN
pelike	PEL
skiphos	SKI
stamnos	STA
ungëntari bulb	UBU
ungëntari fusiforme	UFU
ungëntari	UGU

#### Ceràmica clàssica, medieval i moderna

abeurador	ABE
ampolla	AMP
abací	BAC
barral	BLN
bol	BOL
canalobre	CAN
cassola	CSS
cassola patina cendrosa	CSC
càntir	CAT
catúfol	CAF
colador	COL
copa	COP
cossi	COS
cremaperfums	CRP
cubell	CUB
escalfeta	ESF
escudella	ESC
escudella d'orelletes	EOR

fogó FOG  
 formes amb abocador FAB  
 formes obertesFOB  
 formes tancades FTA  
 forma indeterminada FIN  
 fruiter FRU  
 gerra GER  
 gerreta GET  
 gerro GRR  
 gibrell GIB  
 got GOT  
 greixonera GRE  
 guardiola GUA  
 llàntia cassola i bec pessigat LCB  
 llàntia peu alt LPA  
 llàntia piquera LPI  
 llumanera LLU  
 menjadora MEN  
 mesura MES  
 morter MOR  
 motlle MOT  
 motlle sigillata MSG  
 olla OLL  
 olla pàtina cendrosa OPC  
 orsa ORS  
 pàtera PTT  
 plat PAT  
 plat d'ala PDA  
 plat/tapadora PTA  
 plat/tapadora vora fumada PTF  
 plata PLA  
 plat tallador PTL  
 poal POA  
 pot POT  
 pot de farmàcia PFA  
 rentamans REN  
 safata SAF  
 saler SLR  
 salsera SAL  
 servidora SEV  
 setrill SET  
 sitra SIT  
 suport SOP  
 suport d'anell SAN  
 suport rodets SRD  
 tallador TAL  
 tapadora TAP  
 tassa TAS  
 tenalla TEN

test TES  
 tinter TIN  
 tupí TUP  
 urna URN  
 xocolatera XOC

#### **Material ceràmic no recipient (codi classificació 15000):**

artefacte no definit AND  
 bola BLA  
 cilindres de forn CFO  
 dena DEN  
 fgura antropomorfa FAN  
 figura zoomorfa FZM  
 fragment d'argila indet. FAI  
 fussaiola FUS  
 joguina JOG  
 màscara MAS  
 pes de teler circular PTC  
 pes de teler oval PTO  
 pes de teler rectangular PTR  
 pes de teler indeterminat PTI  
 pes de teler troncocònic PTT  
 pipes PIP  
 placa PLC  
 rodets ROD  
 tres peus terrisser TPT  
 disc circular terrisser DCT  
 suport llar de foc SLF  
 peça circular foradada PCF

#### **4. TÈCNICA**

a mà MA  
 a torn TO  
 a torn lent TL  
 a motlle MO  
 motlle cistelleria MC  
 ensablada EN  
 indeterminada IN

#### **5. DECORACIÓ**

acanalada AC  
 aiguada AG  
 aplicació AL  
 aplicació metàl·lica AM

aplicació pasta blanca AL  
aplicació pasta roja AR  
aplicació pedres AP  
baquetons BA  
barbotina BB  
bigoti BI  
botons BO  
calada CA  
cordons digitacions CD  
cordons incisió CI  
cordons impressió CM  
cordons llisos CL  
cordons pessigats CP  
ditada DI  
esgrafiada ES  
excisa EX  
impresa canya/os IO  
impresa cardial IC  
impresa cistelleria IL  
impresa digitada ID  
impresa espàtula IE  
impresa estampillada NP  
impresa pinta LL  
impresa punxó MA  
impresa puntillada MG  
impresa raspatllada MO  
impresa teixit IT  
impresa ungulada IU  
impresió fent incisió IM  
impressions diverses IF  
incisa IN  
incisa pintada NP  
llengüeta LL  
mamellons MA  
mangra MG  
motlle MO  
mugró MU  
ondulació en vora OV  
perforada PF  
pessigada PE  
pintada blanca PB  
pintada negra PN  
pintada roja PR  
pintada roig-marronós PM  
polícroma PP  
pseudoexcisa PS  
rodeta RO  
vernís roig VR

## 6. PASTA

grollera GO  
grollera oxidada GO  
grollera reduïda GR  
grollera mixta GM  
acurada oxidada AO  
acurada reduïda AR  
acurada mixta AM  
acurada bescuitada AB  
grollera bescuitada GB  
bescuitada BE  
caolinítica CA

## 7. ACABATS

allisat AL  
allisat amb fang AF  
arenós AR  
brunyit BR  
encastació de fang EF  
engalbat EN  
esmaltat EM  
espatulat ES  
estriat ET  
marques terrisser MT  
pàtina cendrosa PC  
pentinada PE  
pintat PI  
rugós RU  
*strice* ST  
vernissat VE  
vidrat VI

## METALL

### 1. CLASSIFICACIÓ

20000	indeterminat
20001	bronze
20002	ferro
20003	plata
20004	or
20005	plom
20006	aleacions diverses
20007	altres metalls
20008	coure

### 2. FORMA

agulla	AGU
agulla de cap	AGC
alabarda	ALB
àncora	ANC
anell	ANL
anella	ANE
arracada	ARR
arreus de cavall	ARC
artefacte indeterminat	ATI
ast	AST
bala	BAL
barra	BRR
bola/boleta	BLT
bomba	BOM
botó	BOT
braçalet	BRA
braser	BRS
cadena	CAD
clau	CLA
dena	DEN
destral	DRT
diadema	DMA
didal	DID
elements de carro	ECR
elements religiosos	ERE
enformador	ENF
escarpa	EPA
escòria	ESR
escultura	ESC
escut	EST
espasa	ESP
falcata	FAL

fibula indeterminada	FBI
fibula anular	FAN
fibula d'apèndix caudal	FAC
fibula de bucla	FBU
fibula de naveta	FNA
fibulade pivot	FPV
fibula doble ressort	FDR
fibula indígena de colze	FIC
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fil/frag. riscle/anell/braçalet	FFR
frontissa	FTS
ganivet	GNV
gerra	GER
globelet	GOB
llingot	LIN
mirall	MRL
moneda	MON
pectoral	PEC
penjant	PJA
pinces	PNC
placa	PLC
pondius	PON
punta fletxa	PFL
punta llança/javelina	PLJ
punxó	PNX
punyal	PNY
serra	SER
sivella	SIV
vas	VAS
xinxeta	XIN

### 3. TÈCNICA

forja	FJ
fosa	FS
cisellar	CS
repussar	RP
calat	CL



## VIDRE

### 1. CLASSIFICACIÓ

30000	vidre
30001	pasta vítrea
30002	cristall
30003	escòria

### 2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SF
sense definir	SD
perfil sencer	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE
pom/agafador	AG
escòria	ER
boca	BO

### 3. FORMA

fragment no definit	VIN
ampolla	AMP
amforisc	VAR
barreta	BAR
bol	BOL
camafeu	VCS
copa	COP
dena	DEN
element construcció	VEC
element d'ús funerari	VEF
element d'ús personal	VEP
flascons	VFL
gerra	GER
plat	PAT
plata	PLA
setrill	SET
ungüentari	UGU
vas	VAS

### 4. TÈCNICA

realització no definida	VIN
vidre-mosaic	AMP
motlle decorat	VAF
motlle baix relleu	MB
motlle volum rodó	MR
poliment	VL
tallat	VT
gravat	VG
amb aplicacions	VA
fondi d'or	VO
pintat	VP
bufat	VG

## MATERIAL LÍTIC

### 1. CLASSIFICACIÓ

40000	indeterminat	Anell	ANE
40001	sílex	artefacte indeterminat	ATI
40002	quars	artefacte no defini	ATD
40003	jaspi	baix relleu	BAR
40004	granit	bala	BAL
40005	arenisca	bola	BLA
40006	volcànic	braçalet	BRA
40007	micaesquist	braçalet d'arquer	BÇA
40008	caliça	cassoleta	CTA
40009	marbre	dena	DEN
40010	alabastre	enformador	ENF
40011	conglomerat	escultura	ESC
40012	travertí	figura zoomorfa	FZM
40013	pissarra	figura antropomorfa	FAN
40014	pedres precioses	gresol	GES
40015	minerals	inscripció	INS
40016	fòssils	mà de molí	MMO
40017	rierencs	molí barquiforme	MBA
40018	calcària	molí (roda)	MOL

### 2. FORMA

pedra tallada no retocada ascla	ASC	motlle de fundició	MFU
pedra tallada no retocada fulla	FLL	peça circular foradada	PCF
pedra tallada no retocada rebuig	REB	peça circular no perforada	PCN
nucli fragmentat	FNU	pedestal	PED
nucli amb còrtex	NCO	penjant	PJA
nucli sense còrtex	NSC	placa	PLC
pedra retocada perforador	PFD	placa decorada	PDC
pedra retocada gratador	GRA	placa foradada	PFD
pedra retocada rascadora	RAS	punyal	PNY
pedra retocada làmina de dors	LDO	sarcòfag	SAR
pedra retocada làmina retocada	LRE		
pedra retocada punta de dors	PDO		
pedra retocada punta (retoc simple)	PUN		
pedra retocada geomètric	GEO		
pedra retocada denticulat	DNT		
pedra retocada truncadura	TRU		
pedra retocada punta de fletxa	PFL		
pedra retocada osca	OSC		
pedra polida cisell	CIS		
pedra polida destrat	DTA		
allisador	ALS		
àncora	ANC		

## MATERIALS CONSTRUCCIÓ

### 1. CLASSIFICACIÓ

50000	alabastre
50001	arenisca
50002	elements ceràmics
50003	estuc/arrebossat
50004	fusta
50005	ímbrex
50006	indeterminat
50007	maó
50008	marbre
50009	morter
50010	mosaic
50011	tessel·les
50012	opus signinum
50013	pintura/estuc pintat
50014	rajoles
50015	tegula
50016	tegula “mammata”
50017	tegula de suports
50018	terracotes
50019	tovots/tapial
50020	cornisa
50021	columna
50022	capitell
50023	carreu
50024	antefix
50025	canonada
50026	gàrgola
50027	tubuli
50028	teula vidrada
50029	teula
50030	rajola blanca i blava (XVI)
50031	rajola blanca i blava moderna (XVII-XVIII)
50032	rajola polícroma (XVIII- XIX)
50033	rajola polícroma anterior (XVIII)
50034	rajola polícroma anterior (XVIII)
50035	canaló
50036	motllura
50037	rajola vidrada
50038	totxana

## MATÈRIA ORGÀNICA

### 1. CLASSIFICACIÓ

60000	matèria orgànica general
60001	os
60002	ivori
60003	closca
60004	fusta treballada
60005	teixit
60006	cuïro
60007	vegetals
60008	paper
60050	restes antropològiques
60051	macrofauna
60052	microfauna
60053	fauna aquàtica
60054	malacofauna
60055	fusta no treballada
60056	carbó
60057	granes
60058	fauna terrestre no definida

### 2. FORMA

Agulla	AGU
agulla de cap agulla o punxó	AGC
ampolla	AMP
anell	ANE
aplic	APL
artefacte d'os/petxina/ibori	OPI
artefacte no definit	AND
beiana	BEI
bossa	BSA
botó	BOT
braçalet	BRA
caixa	CXA
calçat	CÇA
cistell	CTL
cistelleria	CIS
corda	CDA
corn tallat	COT
cullera	CUL
cullereta tocador	CUT
dau	DAU
dena	DEN
dent decorada	DTD

dent perforada	DTP
diari	DIA
enformador	ENF
espàtula	ESP
falange decorada	FLD
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fitxa de joc	FIJ
frontissa	FTS
fus	FUS
fusta frag. indet.	FFI
fusta construcció naval	FCO
fusta construcció	FCN
ganxet	GAN
mànec	MEC
marcador	MCD
penjant	PJA
petxina frag. polida	POP
pinta	PNT
polidor	PUL
punta fletxa	PFL
punxó	PNX
punyal	PNY
raspall	RAS
resquill apuntat	RQA
sabates	SAB
tapadora	TAP
teixit	TXI
ullal porc sengñar tallat	UPS

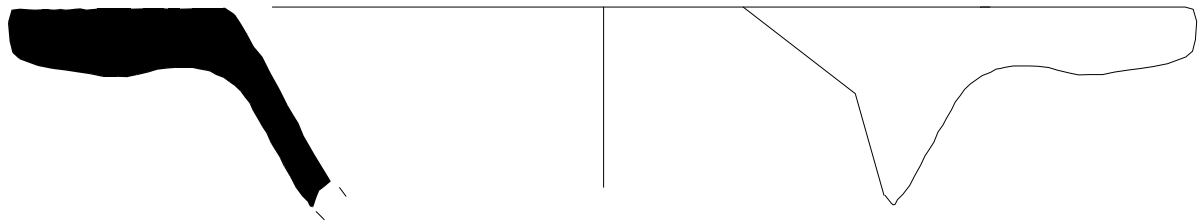
### 3. TÈCNICA

matèria prima sense modificar	MPS
matèria prima en procés de fabricació	MPF
matèria prima modificada	MPM

## **MOSTRES PER A ANÀLISIS**

70000	terra
70001	morter
70002	pedra
70003	metall
70004	carbó (anàlisi antracològica)
70005	pol·len
70006	granes
70007	llavors
70008	carbó (C-14)

## **8. DIBUIX DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC.**



68/02-02-01

Escala 1:1



Memòria de la intervenció arqueològica preventiva realitzada a la Ronda de Sant Pau, 2-8.

**Arqueòleg:** Marta Santandreu Valiño

Juliol 2002



## 9. RESULTATS I CONCLUSIONS

Diverses actuacions arqueològiques realitzades amb anterioritat en aquesta zona han permès posar al descobert part de les estructures defensives que protegiren la ciutat de Barcelona des d'Època Medieval fins el segle XIX.

Malgrat aquests antecedents arqueològics, els resultats de la nostra intervenció han estat negatius, ja que no ha estat possible localitzar estructures ni nivells arqueològics que ens puguin aportar informació sobre l'urbanisme o la història de la ciutat.

La resposta a aquest fet l'hauríem de buscar en la poca superfície intervinguda, en l'escassa profunditat que s'ha assolit en l'excavació de la rasa (exceptuant els últims metres) i en el fet que ens trobem amb un sediment que ha estat remogut en diverses ocasions per les diverses canalitzacions de serveis, que òbviament poden haver afectat dites estructures.

Pel que fa al material arqueològic, ens ha aparegut una gran quantitat de ceràmica d'època Moderna barrejada amb restes de material constructiu molt recent. Aquest fet indica les constants alteracions que ha patit el subsòl en aquesta zona, degut a la necessitat d'instal·lar o renovar les diferents xarxes de serveis, i que han contribuït a alterar l'estratigrafia original.

Tot i que en aquesta intervenció els resultats no hagin estat positius, no podem descartar la possibilitat de que puguin aparèixer restes arqueològiques en properes actuacions que s'efectuïn en aquesta zona.



## 10. BIBLIOGRAFIA.

FLORENSA, A. (1962): "Evolución de Barcelona en la Baja Edad Media". Cuadernos de Arqueología e historia de la ciudad, III. Barcelona.

DURAN I SANPERE, A. (1972): "La ciutat al llarg de les seves muralles. Viatge entorn de la darrera muralla". Barcelona i la seva Història, vol. I. Barcelona.

FABRE, J.; HUERTAS, J.M. (1977): "La Verneda i la Pau, els barris del Besós, els tres Lumpen-barris, els nou barris, el districte V" Tots els barris de Barcelona vol.7. Barcelona.

GALERA, M; ROCA, F; TARRAGÓ, S. (1982): Atlas de Barcelona, Col·legi oficial d'Arquitectes de Catalunya.

CIRICI, A. (1985): "Barcelona pam a pam". Barcelona.

GARCIA I ESPUCHE, A. (1986): "Espai i societat a la Barcelona preindustrial". Barcelona.

FABRE, J.; HUERTAS, J. M. (1989): "BARCELONA: La construcció d'una ciutat". Barcelona.

A.A.V.V. (1991): "Introducció, Barcelonès, Baix Llobregat" Gran Geografia Comarcal de Catalunya. vol. 1. Barcelona

A.A.V.V. (1992): "La ciutat consolidada (segles XIV-XV)" Història de Barcelona, vol. 3. Barcelona.

HUERTAS, J.; RODRÍGUEZ, M. (2000): “Muralla Medieval de Barcelona: Darreres intervencions arqueològiques.” Actes del I Congrés d’Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Igualada.

SALES, J. (2002): “Primers resultats de l’excavació d’un tram de muralla Baix Medieval de Barcelona localitzat a la Ronda de Sant Pau” Pre-actes del II Congrés d’Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès.

**FOTOGRAFIES**



Foto 1. Vista general del tram inicial de la rasa.



Foto 2. Vista general del tram final de la rasa.



Foto 3. Detall del sediment.



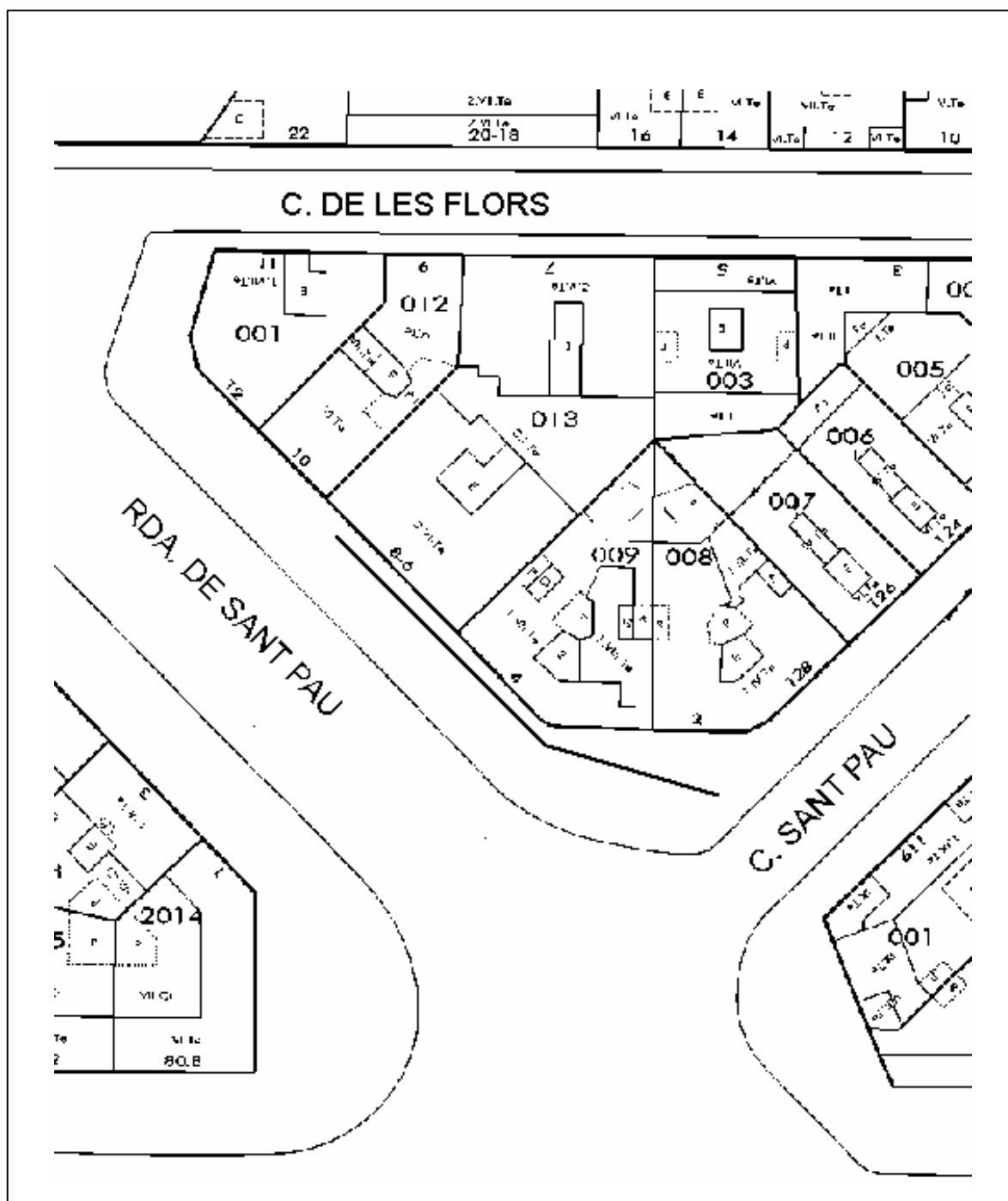
Foto 4. Detall del tram final de la rasa. En la fotografia es pot observar la quantitat de serveis localitzats al subsòl.



Foto 5. Detall del tram final de la rasa un cop col·locats els tubulars.



## **PLANIMETRIES**



Plànol de situació de la rasa.